

Monumentnummer*: 522340

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 24 december 2001
Kadaster deel/nr 82974/157

Woonplaats*		Gemeente*		Provincie*			
Dordrecht		Dordrecht		Zuid-Holland			
Straat*	Nr*	House letter*	Toev.*	Postcode*	Woonplaats*	Situering	Locatie
Voorstraat	251			3311 EP	Dordrecht		
Voorstraat	253			3311 EP	Dordrecht		
Voorstraat	251 A	A		3311 EP	Dordrecht		
Voorstraat	251 B	B		3311 EP	Dordrecht		
Voorstraat	251 C	C		3311 EP	Dordrecht		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding		Grondperceel		
Dordrecht	H				1331		

Omschrijving**

Inleiding

WINKELWONING met een veel ouder, separaat ACHTERHUIS uit de achttiende eeuw aan de Grote Appelsteiger, gescheiden door twee lichthoven. Het pand dat in oorsprong uit de veertiende of vijftiende eeuw dateert is in de achttiende eeuw volledig vernieuwd. In 1893 is het voorhuis van het pand verbouwd tot een winkel met bovenwoning in opdracht van de vaandelfabrikant C.M van Diemen, naar een ontwerp van de Dordtse architect H.A. Reus (1872-1935). Het negentiende-eeuwse gedeelte betreft vooral de rijk vormgegeven voorgevel en interieurelementen; het achterhuis bleef bij de verbouwing ongewijzigd. Het pand behield de oorspronkelijke winkelfunctie (verkoop van vlaggen en vaandels) tot in de jaren zeventig van de twintigste eeuw. De opvallende voorgevel is gebouwd in een Eclectische overgangsstijl met kenmerken van diverse historische bouwstijlen. Het pand maakt deel uit van een gesloten gevelwand in het beschermde stadsgezicht van Dordrecht.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Inwendig heeft het pand wijzigingen ondergaan. In 1998 zijn de verdiepingen verbouwd tot appartementen en is de gevel gerestaureerd. Hierbij zijn de sgraffito's tussen de vensters op de tweede verdieping verloren gegaan.

Omschrijving

Winkelwoning met achterhuis aan de Appelsteiger. Het vanuit een min of meer rechthoekige plattegrond opgetrokken, drie bouwlagen hoge voorhuis heeft een zeer representatieve, rijk versierde voorgevel aan de Voorstraat die is samengesteld uit een zandstenen winkelpui en twee verdiepingen van rode verblendsteen met accenten van natuursteen. Het pand staat onder een deels met leien gedekt schilddak. Het L-vormige achterhuis heeft twee bouwlagen onder een dwars schilddak.

De voorgevel van de winkelwoning heeft op de begane grond en de eerste verdieping een asymmetrische indeling. De tweede verdieping is symmetrisch. De volledig in natuursteen uitgevoerde onderpui heeft een winkelgedeelte met twee gebogen etalages, waartussen een doorgang naar de verdiept gelegen winkelentree. Rechts in de pui de entree naar de woonverdieping. De etalages aan weerszijden van de zich versmallende portiek naar de winkeldeur zijn voorzien van gebogen glas en staan boven een hardstenen plint. De gebogen houten onderdorpel van de etalageramen heeft gesneden entre-lac motieven. De winkeldeur is een onder een rondboog staande glasdeur. De zandstenen pui fungeert als een omlijsting van de etalages en de erachter gelegen winkel. Deze omlijsting bestaat uit een grote rondboog, waarvan de aanzet rust op half- en driekwartzuilen van zandsteen boven een hardstenen basement. Halverwege de met golvende banden versierde boog houden twee beeldhouwde leeuwenkoppen een trekstang met een decoratief middenstuk in de bek. De voorzijde van de boog is versierd door middel van plantenmotieven en wordt in het midden bekroond door een in een cartouche gevatte medaillon met een in hoog-reliëf uitgevoerd borstbeeld van een vrouw, die aan weerszijden wordt geflankeerd door een tot een zeewezen getransformeerde putto. In de zwikken van de boog is ANNO 1893 vermeld. De pui wordt beëindigd door een hoofdgestel met meanderfries. De niet oorspronkelijke deur voor de bovenwoning staat tussen een driekwart- en een kwartzuil en onder een latei. De samengestelde bovenlichten hierboven hebben gedraaide balusters als deelzuiltjes en woorden bekroond door een kroonlijst met een half radmotief. De eerste verdieping bevat een groot samengesteld venster met geprofileerde stijlen en regels, met glas-in-lood bovenramen onder een hardstenen latei met de inscriptie "Sine Labore Nihil" (niets zonder werk). Een penant hier rechts van is versierd met een smal tegeltableau met een vaas met bloemen als decor. Het smalle venster met glas-in-lood bovenlicht rechts hiervan staat onder een onbewerkte hardstenen latei. De tweede verdieping heeft een zandstenen borstwering met afwisselend ruit en cirkelmotieven in cassetten tussen penanten met schubmotieven. Hierboven een reeks rondbogen met sluit- en aanzetstenen, die afwisselend een venster en een blinde nis bevatten. De blinde nissen waren oorspronkelijk voorzien van sgraffitodecoraties. De gevel wordt bekroond door een ver uitkragende als een luifel fungerende kroonlijst, die rust op vijf enkele en twee dubbele consoles met gedraaide schoren, die zijn bevestigd op uit een speklaag stekende kraagstenen. De gemetselde pinakels aan weerszijden van de kroonlijst hebben een zandstenen bekroning. Uit het met leien gedekte dakschild tussen de pinakels steekt een forse dakkapel, waarvan de wangen zijn bekleed met leien en het schilddak is bedekt met zinken roeven. Deze aan de voorzijde ver uitkragende kap wordt ondersteund door een houten steekbalkenconstructie met decoratieve uiteinden.

Het achterhuis heeft in de gevel aan de Appelsteiger acht grote rechthoekige vensters.

Het winkelinterieur bestaat uit een ongedeelde ruimte, waarin geen bijzondere elementen meer aanwezig zijn. Het inwendige van de door middel van steektrappen te bereiken woongedeeltes bevat op beide verdiepingen nog de laat negentiende-eeuwse marmeren schouwmantels en spaarzaam versierde, op riet aangebrachte stucplafonds. De kamers-en-suite op de eerste verdieping zijn voorzien van schuifdeuren. Een zich midden in het pand bevindend trappenhuis vormt de verbinding met het achterste woonhuisgedeelte.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Waardering

Winkelwoning met achttiende eeuws achterhuis van algemeen belang vanwege de cultuurhistorische, de architectuurhistorische en de stedenbouwkundige waarde.

- \tHet pand heeft cultuurhistorische waarde als een bijzondere uitdrukking van een typologische ontwikkeling in de winkelarchitectuur.

- \tHet pand heeft architectuurhistorische waarde als een bijzonder voorbeeld van laat-negentiende eeuwse winkelarchitectuur met een representatief karakter, vanwege de kwaliteiten van het gevelontwerp en vanwege het bijzondere materiaalgebruik en de detaillering. De gevel is bovendien van belang als het eerste ontwerp van architect Reus, dat ook is uitgevoerd.

- Het pand heeft bouwhistorische waarde en oudheidkundige waarde vanwege de oudere kern van het pand en de aanwezigheid van een ouder achterhuis.

- \tHet pand heeft stedenbouwkundige en ensemblewaarde als een bijzonder onderdeel van een gesloten gevelwand in het historische, beschermde stadshart van Dordrecht.

- \tHet pand is tevens van belang vanwege de herkenbaarheid en de grote mate van gaafheid.

Hoofdcategorie

Woningen en woningbouwcomplexen

Subcategorie

Werk-woonhuis

Functie

Winkelwoning

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument